

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 54/21
V Lucemburku dne 15. dubna 2021

Rozsudek ve věci C-30/19
Diskrimineringsombudsmannen v. Braathens Regional Aviation AB

Unijní právo brání vnitrostátní právní úpravě, která soudu rozhodujícímu o žalobě na náhradu škody založené na tvrzené diskriminaci znemožňuje konstatovat existenci takové diskriminace, když žalovaný souhlasí s vyplacením požadované náhrady, aniž uzná tuto diskriminaci

Pouhé zaplacení peněžité částky nemůže zajistit účinnou soudní ochranu osoby, která se domáhá konstatování, že se stala obětí takové diskriminace

V roce 2015 se kapitán letadla švédského vnitrostátního letu provozovaného leteckou společností Braathens Regional Aviation AB (dále jen „Braathens“) rozhodl podrobit cestujícího chilského původu s bydlíštěm ve Stockholmu (Švédsko) dodatečné bezpečnostní kontrole.

Diskrimineringsombudsmannen (úřad veřejného ochránce práv pro rovné zacházení), požádal jménem tohoto cestujícího, který měl za to, že byl diskriminován z důvodů spojených s jeho tělesným vzhledem a etnickou příslušností, Stockholms tingsrätt (soud prvního stupně ve Stockholmu, Švédsko), aby uložil společnosti Braathens povinnost vyplatit uvedenému cestujícímu odškodnění za diskriminaci.

Společnost Braathens souhlasila s vyplacením požadované částky, aniž však uznala existenci diskriminace. Soud prvního stupně jí tedy uložil povinnost vyplatit tuto částku, avšak prohlásil za nepřijatelná návrhová žádání úřadu veřejného ochránce práv pro rovné zacházení týkající se diskriminace znějící na vydání určovacího rozsudku konstatujícího existenci diskriminace. Uvedený soud měl za to, že podle švédského procesního práva je uznáním společnosti Braathens vázán, a je tedy povinen rozhodnout spor bez přezkumu existence případné diskriminace. Poté, co úřad veřejného ochránce práv pro rovné zacházení neúspěšně podal proti rozsudku soudu prvního stupně odvolání, podal k Högsta domstolen (Nejvyšší soud, Švédsko) kasační opravný prostředek.

Vzhledem k tomu, že se Nejvyšší soud zabýval otázkou souladu švédské právní úpravy s požadavky směrnice 2000/43¹, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, ve spojení s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), který zaručuje každému právo na účinnou právní ochranu, rozhodl se dotázat Soudního dvora, zda v případě uznání nároku žalobce na náhradu škody žalovaným musí soud nicméně posoudit otázku existence diskriminace na návrh účastníka řízení, který má za to, že byl diskriminován.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve připomněl, že účelem směrnice 2000/43 je stanovit rámec pro boj s diskriminací na základě rasy nebo etnického původu s cílem zavést v členských státech zásadu rovného zacházení. Dodržování této zásady vyžaduje, aby osobám, které mají za to, že byly obětí takové diskriminace, byla účinná soudní ochrana jejich práva na rovné zacházení zaručena bez ohledu na to, zda tyto osoby jednají přímo, nebo prostřednictvím sdružení, organizace či právnické osoby. Mimoto systém sankcí zavedený za účelem provedení této směrnice do právního řádu členského státu musí zajišťovat skutečnou a účinnou soudní ochranu práv, která z ní vyplývají.

¹ Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ (Úř. věst. 2000, L 180, s. 22; Zvl. vyd. 20/01, s. 23).

Sankce musí být přiměřené závažnosti porušení, která postihují, zejména zajištěním skutečně odrazujícího účinku, přičemž musí respektovat obecnou zásadu proporcionality.

V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že články 7 a 15 směrnice 2000/43 vykládané ve světle článku 47 Listiny **brání vnitrostátní právní úpravě, která soudu rozhodujícímu o žalobě na náhradu škody založené na tvrzené diskriminaci zakázané touto směrnicí znemožňuje projednat návrh znějící na konstatování existence této diskriminace, když žalovaný souhlasí s vyplacením požadované náhrady, ale existenci uvedené diskriminace neuzná.**

Zprvce totiž z článku 7 směrnice 2000/43 vyplývá, že každá osoba, která se považuje za oběť diskriminace na základě rasy nebo etnického původu, musí mít možnost v rámci řízení směřujícího k uplatnění práv vyplývajících ze zásady rovného zacházení domoci se toho, aby soud rozhodl o případném zásahu do práv, pokud žalovaný neuzná tvrzenou diskriminaci. **Pouhé zaplacení peněžité částky tedy nemůže zajistit účinnou soudní ochranu osoby, která požaduje, aby byla konstatována existence takového zásahu.**

Zadruhé takové vnitrostátní právní předpisy kolidují s reparační i s odrazující funkcí, kterou musí mít sankce stanovené členskými státy na základě článku 15 směrnice 2000/43. **Vyplacení peněžité částky totiž nestačí k tomu, aby bylo vyhověno nárokům osoby, která jako náhradu vzniklé nemajetkové újmy přednostně požaduje uznání, že byla diskriminována. Povinnost vyplatit určitou peněžitou částku stejně tak nemůže zajistit skutečně odrazující účinek na původce diskriminace,** pokud stejně jako v projednávaném případě žalovaný zpochybňuje existenci jakékoli diskriminace, ale z hlediska nákladů a svého image považuje za výhodnější zaplatit náhradu požadovanou žalobcem. Soudní dvůr rovněž uvádí, že možnost zahájit trestní řízení vzhledem k cílům, které sleduje, a k omezením vlastním trestnímu řízení, nelze zhojit nesoulad procesních prostředků v občanskoprávních věcech s požadavky této směrnice.

Zatřetí Soudní dvůr zdůrazňuje, že tento výklad není zpochybněn procesněprávními zásadami nebo aspekty, jako je dispoziční zásada, zásada hospodárnosti řízení a snaha o podporu smírného řešení sporů. Taková vnitrostátní právní úprava, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, má totiž za následek přenesení kontroly nad sporem na žalovaného, neboť žalobce se již nemůže v případě, kdy žalovaný souhlasí s vyplacením požadované náhrady, u rozhodujícího soudu domáhat toho, aby rozhodl o důvodu návrhu, ani se bránit proti skončení řízení zahájeného na jeho návrh. Vnitrostátní soud by nijak neporušil dispoziční zásadu, kdyby navzdory tomu, že žalovaný uzná nárok na vyplacení náhrady požadované žalobcem, zkoumal otázku existence diskriminace tvrzené žalobcem, přičemž takové zkoumání se bude týkat důvodu nároku na náhradu škody, který je předmětem sporu.

Konečně začtvrté Soudní dvůr připomíná, že unijní právo v zásadě nenutí členské státy k tomu, aby zavedly před svými vnitrostátními soudy za účelem zajištění ochrany práv, jež jednotlivcům vyplývají z unijního práva, jiné právní prostředky než ty, které zakládá vnitrostátní právo. Uvádí však, že v projednávané věci nejde **dodržování unijního práva tak daleko, aby ukládalo zavedení nového právního prostředku, ale vyžaduje jen, aby vnitrostátní soud neuplatnil procesní pravidlo, podle kterého není možné rozhodnout o existenci tvrzené diskriminace,** a to z toho důvodu, že toto pravidlo je neslučitelné nejen s články 7 a 15 směrnice 2000/43, ale i s článkem 47 Listiny. Tyto články totiž pouze konkretizují právo na účinnou soudní ochranu, jak je zaručeno článkem 47 Listiny, který je sám o sobě dostačující k tomu, aby bylo jednotlivcům ve sporu přiznáno uplatnitelné právo.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499.